

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. XII. Præcipuæ Theologiæ dotes, seu prærogativæ, breviter
exponuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

Erina de communione sub utraque specie, & parvulorum, visum fuit Legatis, opportunè decreto illi addi debere, tanquam rem omnibus notissimam & indubiam, Christum Dominum in ultima cœna, suos Apostolos in Sacerdotes ordinasse, illis verbis, *Hoc facite in meam commemorationem*. Re accuratè diuque discussa, sententia illa Patrum animis iam infederat, præsto erant suffragia, cum nescio quis illorum palam testatus est, videri sibi D. Thomam sentire, Christum Dominum, verbis illis, nihil aliud ordinasse, quam quod Sacrosanctum illud Mysterium, in Passionis ejus memoriam celebraretur. Mirum! iussu Patrum affertur liber, notatur locus, discutitur, cumque varij variè eum interpretarentur, tantùm ponderis in Concilij lancem injectit sola D. Thomæ autoritas, vel etiam dubitata, ut placuerit Concilio potiùs decretum suspendere, quam aliquid definire, sensu D. Thomæ in illam rem nondum satis apertè cognitò. Dilatum ergo fuit iudicium, interimque de vera circa hoc S. Doctoris mente fuit disputatum; cumque tandem convenissent Patres in præfata assertione, nihil contra D. Thomæ sententiam definiri, sequenti sessione veritas fuit sancita. Ex quibus liquet, quam impudenter Hæretici, Theologiam Scholasticam, non solum inutilem, sed etiam perniciosam esse Ecclesiæ asseverent.

97. Neque illis faver, quod interdum SS. Patres dolent in Ecclesiam irrepsisse captiones sophisticas, ac pravum artificium Aristotelicæ artis, & hujus generis alia, velut Ægyptiacas quosdam plagas, ut loquitur Gregorius Nazianzenus, qui etiam deplorat illam disputandi de Deo rationem, quæ invaluerat ætate sua, quæque simplici & ingenua tractatione relicta, tortuosum & involutum dicendi genus invexerat. Similiterque Hieronymus non vult Evangelij Doctores humanæ ratiocinationis præsidij niti, *Quia* (inquit) *istiusmodi virga & baculus arundineus est, quem si paululum presseris, frangitur, & manum transforat incumbentis*. Et Tertullianus lib. de præscript. cap. 7. *Quid Athenis* (inquit) *& Hierosolymis? Quid Academia & Ecclesiæ? Quid Hæreticis & Christianis? Nostra institutio de porticu Salomonis est, qui & ipse traderat Dominum in simplicitate cordis esse querendum*.

Hæc inquam & similia, quibus hæretici abutuntur, non obsunt, quia SS. Patres in illis locis invehuntur solum contra illos, qui perperam arte syllogistica, & humana ratiocinatione utebantur ad Christianam fidem evertendam, & decipiendos minùs eruditos aut callidos: qualem fuisse Arrium, Eunomium, Aëtium, Pelagium, Iulianum, Abailardum, & similes antiquiores hæreticos, testantur Socrates lib. 1. historiæ cap. 5. Sosomenus lib. 1. cap. 1. Epiphanius hæresi 76. Gregorius Nissenus libro 1. contra Eunom. Ambrosius in Psal. 118. Augustinus lib. 2. operis imperfecti contra Iulianum, Bernardus epist. 190. & alij. Vel solum intendunt, fidei, tanquam Principi & Domine, rectorique vitæ, ducatum: Philosophiæ verò, & humanæ ratiocinationi, famulatum duntaxat debere exhiberi, nec nisi ad fidei obsequium & subsidium, sæculares & prophanas scientias adhibendas esse: exemplò Abrahamæ, qui duplex inivit conjugium, alterum cum Sara uxore prima & præcipua, & alterum cum Agar ancilla; quarum illa divinæ sapientiæ

A typus erat, ista Philosophiæ. Et Saræ quidem amore præcipuo adhærebat, Agari verò ut ancilla duntaxat: sic enim Theologo faciendum esse, sapienter monet Clemens Alexandrinus lib. 6. stromatum, cavendumque ne ancilla nimio amore delectatus, Dominam, hoc est veram sapientiam, negligat.

ARTICVLVS XII.

Præcipua Theologiæ dotes, seu prærogatiuæ, breviter exponuntur.

B **C**V M primus discendi ardor nobilitas sit Magistri, ut ait Ambrosius, secundus studendi stimulus, dignitas est & præstantia artis vel disciplinæ, quam quilibet cupit ediscere: unde cum in præfatione hujus libri, de laudibus D. Thomæ Præceptoris nostri Angelici, plura dixerimus, superest ut hic pauca de dignitate Theologiæ inferamus, & præcipuas ejus dotes & prærogativas, breviter exponamus; ut ex illarum contemplatione, ad amorem & studium hujus divinæ scientiæ, Lectoris animus accendatur.

Prima ergo prærogativa Theologiæ sumitur ex objecti quod contemplatur præstantia: cum enim cæteræ scientiæ, de rebus creatis disserant, Theologia Deum tanquam proprium objectum, sicut aquila Solem, respicit & considerat, terrena cuncta despiciens, & creata omnia altitudine suâ transcendens: unde illa tota divina est, & quidquid in ea tractatur, divinitatem spirat, & ad Deum spectat, vel sicut proprietas ad naturam, vel sicut effectus ad causam, vel tanquam medium ad finem, ut ex supra dictis liquet.

Secunda petitur ex ratione sub qua tendit in suum objectum, quæ est veluti lux quæ cuncta de quibus dislerit irradiantur, & manifestantur. Plura certè considerat Theologia, Angelos, cælos, elementa, homines, cæteraque sex dierum opera; divinæ naturæ relationes & attributa, Augustissimæ Triadis miranda, & Incarnationis secreta aperit, aliaque obscurissima fidei nostræ mysteria rimatur: sed omnia sub una ratione formalis, nimirum sub ratione divinæ veritatis, & sub lumine & radio divinæ revelationis, contemplatur. En tibi Theologiæ lucem: à luce autem omnis decor, venustas, & pulchritudo rebus accedit; ex hac syderum nitor, cæli splendor, terræ ornatus, totiusque mundi forma & venustissima species; ideoque hæc Deus primam omnium creavit, ut ex ejus radijs cuncta pulchrescerent. Vel ut dicit Hugo à S. Victore, *Primum fecit lumen, ut cætera omnia postmodum faceret in luce*.

E Tertia consistit in ejus certitudine, cum enim nedum rationis quæ falli potest, sed etiam fidei, & divinæ revelationis infallibilis, principijs innitatur, & in ea suas conclusiones resolvat, omnium scientiarum naturalium, ipsiusque habitus primorum principiorum certitudinem transcendit, & scientiæ Dei & Beatorum firmitatem aliquo modo participat, ut antea demonstravimus. Nec obstat quod in varias & discordantes Scholas Thomistarum, Scotistarum, & Nominalium dividatur; aliterque sentiant de prædestinatione, de gratiæ efficacia, de modo concurrendi cum causis secundis, de Sacramentorum virtute & efficientia, aliisque hujusmodi questionibus, Thomistæ, aliter Scotistæ, aliter Nominales,

Orat.
26.
Orat.
34.

In cap.
10. Mai.

98.
Lib. 2.
de Vir-
ginibus.

99.

100.

101.

- aliter Neotherici; nulla enim inter eos, circa determinatos orthodoxæ veritatis articulos, pugna est, nulla discordia, nulla contentio: in hoc concinunt omnes, & solum circa problematicas quæstiones dissentiunt. Multos audivit D. Ioannes Apocal. 12. in Cælo cantantes, & citharizantes in citharis suis, unicam tamen ex tot discordantibus vocibus & sonis harmoniam audivit, suavissimè modulantem. Similiter etiam, licet varij sint Doctores, qui diversa, imò aliquando contraria docere videntur, eorum tamen voces, ita inter se concordant, quantum ad ea quæ sunt fidei, ut una omnino sit vox; imò ex hac diversarum vocum dissonantia, ac disputationum discordia, suavior harmonia efficiatur.
102. Quarta: Theologia est eminenter speculativa & practica, nec solum mentem illuminat, sed etiam voluntatem accendit, & amorem spirat in corde hominis, sicut increata sapientia in sinu Patris: unde Abbas Antiochus Orat. 128. ait: *Nihil ita cor hominis ad Dei amorem inflammat, sicut Theologia: quæ verba ejus interpretes expendens, hæc addit in margine: Theologia Theophiliam ingenerat.* Illa etiam mores componit, affectus mitigat, vitia extirpat, virtutes inserit, & tandem sui studiosos ad patriam cælestem perducit. Unde merito de illa dici potest, quod libro 1. Tusculanarum quæstionum ait Tullius de Philosophia: *O vite dux (Theologia) O virtutis indagatrix, expultrixque vitiorum, quid non modo nos, sed omnino vita hominis sine te esse potuisset? Tu invenitæ legum, tu magistra morum ac disciplina fuisti, &c.*
103. Quinta: Theologia (ut supra ostendimus) non solum habet rationem scientiæ, sed etiam sapientiæ, id est sapientiæ scientiæ; ut enim in favo (inquit Philo Carpatius) mel & cera latent, quorum altero pascimur, altero lumen accendimus; sic in sacra doctrina, suavissimus cibus animi, & lumen insunt; per illum enim nedum de cælestibus illuminamur, sed etiam in ipsis afficimur.
104. Sexta: Theologia viatorum ejusdem est speciei cum Theologia comprehensorum, seu beatorum, nec ab illa differt, nisi ratione status viæ & patriæ, & sicut imperfectum à perfecto, ac puer à viro; unde remanet in patria, non solum quoad ornatum, sed etiam quoad exercitium, ut supra ostensum est, & satis apertè declarat Hieronymus, dum exhortans Paulinum ad Theologiæ studium, ipsum monet, eorum fructus in terra carpere, quorum radices in cælo fixæ sunt, illaque discere in terris, quorum scientia perseverat in cælo.
105. Septima: Theologia sacrum est Ecclesiæ armamentarium, ex quo Doctores Catholici, & fidei defensores erunt scuta, tela, lanceas, gladios, cæteraque bellica instrumenta, quibus hæreticorum audaciam repellunt, & omnes eorum impetus retundunt. Hæc turris David, ædificata cum propugnaculis, ex qua mille pendunt Clypei, omnis armatura fortium. Hæc Davidis funda, ex qua quinque limpidissimos lapides, id est
- A (ut explicat Cassiodorus) quinque legis libros eruunt Doctores Christiani, ut contra Catholicam veritatem insurgentes hæreticos, funditis evertant. Hæc ejusdem Davidis gladius, quò infernalis Goliath caput truncatur. Hæc inexpugnabile veritatis scutum, quò circumdatus Christianus, omnia inimicorum tela facillè repellit, & feliciter eludit. Hæc acutissima Spiritus Sancti lancea, penetrabilior omni gladio ancipiti, quæ hostes Christianæ fidei configuntur. Hæc demum est Christiana Minerva, omni ex parte armata, quæ non ex Iovis cerebro, sed ex Dei mente procedit; est enim scientiæ divinæ, veluti quedam effusio, & emanatio quædam claritatis Omnipotentis Dei, ut dicitur Sapient. 7.
- B Denique, ut præcipua Theologiæ encomia, in unum colligamus: placet hîc inferere elegantissimam Theologiæ descriptionem, quam, sub nomine Philosophiæ, habet Boëtius lib. 1. de consolat. profa 1. quam exponit noster Holcot in cap. 7. Sapientiæ. Apparuit mihi (inquit Boëtius) in lecto jacenti, mulier quædam formæ reverendæ, fulgentibus oculis, colore vivido, & inexhausti vigoris. Statura discretionis ambiguar: quia aliquando videbatur cælum pulsare capitis sui vertice, aliquando etiam ultra cælum videbatur caput elevare. Vestes habebat, quas sibi propriis manibus, indissolubili materia, subtili artificio fecerat; in quarum summitate, Littera Græca θ. Thita, in inferiori margine, Littera P. scribebatur, In dextera portabat libellum, in sinistra sceptrum.
- C Solutionem ergo lepidissimæ hujus picturæ, seu potius ænigmatis, accipe à sapientissimo nostro Holcot, locò citatò. Theologia, inquit, in sexu describitur mulieris: quia sapientiæ idem officium moraliter convenit, quod naturaliter mulieri. Sicut enim mulieris officium est, virum parere, & postea ad sufficientem ætatem de semetipsa nutrire in esse naturali: ita Sapientia, virum in esse morali gignit & alit, quam ideo antiqui Philosophi matrem vocabant: natura (inquit Plato) nos genuit mortales & rudes, sed Philosophia nos genuit divinis virtutibus informatos. Oculos habet fulgentes: id est, proprium lumen habentes. Color ejus vividus, & vigor inexhaustus: quia Theologiæ veritas, demonstrationibus incorruptilibus est innixa. Cælum vertice tangit, quia cunctis naturalibus disciplinis antecellit. Vestes subtilissimæ, quibus induitur, septem sunt artes liberales, quibus tanquam ancillis utitur. In superiori parte, Litteram Græcam θ. habet, quæ proprium ejus nomen significatur. In inferiori margine Littera P. scribitur, quæ significat praxim: est enim simul speculativa & practica. In manu dextera libellum, & sinistra sceptrum gerit; quia simul instruit & regit. Liber informationem, sceptrum imperium denotat: nedum enim mentem illuminat, sed etiam voluntatem accendit, mores componit, affectus mitigat, vitia extirpat, virtutes inserit. *Illi ergo (studiose Lector) te totum dedica, dignus illa es, illa te digna.* Seneca Epist. 53.
- D
- E